

УДК 329:324(430)

STRATEGIE RYWALIZACYJNE PARTII POLITYCZNYCH W WYBORACH DO IZBY POSELSKIEJ BERLINA

Bożena Wroniszewska

*University of Opole, Institute of Political Science,
89, Katowicka Str., Opole, Poland, 45-061, tel. (077) 608-419-715,
e-mail: bozena.wroniszewska@interia.pl*

The author undertakes to discuss the problem of rivalry strategies of political parties in elections to the Abgeordnetenhaus of Berlin in 1950-2011.

Key words: Berlin Chamber of Deputies, Government of Berlin, Constitution and normative legislature, the executive branch, the judicial branch, territorial division.

Niniejsza publikacja podejmuje problematykę strategii rywalizacyjnych partii politycznych w wyborach do Izby Poselskiej Berlina w latach 1950–2011. Ugruntowane tradycje historyczne miast – krajów, jak również prawnoustrojowe i polityczne aspekty zobowiązały autora do kontynuacji owego zagadnienia nadmieniając, iż w 2012r. z tytułu strategii rywalizacyjnych na łamach Wydawnictwa Adam Marszałek została wydana publikacja zatytułowana *The rivalry strategies of political parties in elections the Assembly of Citizens of Free and Hanseatic City of Hamburg*¹. Jako empiryczną egzemplifikację tychże teoretycznych zagadnień autor wybrał miasta – kraje – Hamburg, Berlin, Brema. Dobór literatury podyktowany został uzyskaniem pełniejszego kontekstu podstaw funkcjonowania samorządu lokalnego, dlatego w niniejszej publikacji autorowi posłużyły źródła niemieckojęzyczne oraz polskojęzyczne. Głównym źródłem przedstawionych wniosków i faktów są dane pochodzące z Urzędu Statystycznego w Berlinie Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, jak również dane pochodzące ze strony internetowej Abgeordnetenhaus von Berlin. Wśród polskiej literatury najbardziej przydatną okazała się monografia pod redakcją Konstantego, Adama Wojtaszczyk i Marty Jarosińskiej *Kraje Związkowe Republiki Federalnej Niemiec*.

Ustój polityczny Berlina. Konstytucja i akta normatywne. Paradygmat ustrojowy w analizie politologicznej stawia pytanie o wartości i normy funkcjonujące w świadomości społecznej i ich ewentualnego wpływu na dane zjawiska polityczne. Na podstawie Konstytucji Krajowej przyjętej 22 października 1995r.

Berlin uzyskując status «kraju – miasta» wypełnia zadania miasta, jak również cele kraju związkowego, do których realizacji służą mu niezależne organy władzy krajowej: Abgeordnetenhaus (Izba Poselska), Senat (organ wykonawczy) razem z aparatem administracyjnym oraz organami wymiaru sprawiedliwości. Kwestia formy rządów, określona została, jako republikańska opierająca się na zasadach systemu

¹ Tłumaczenie: *Strategie rywalizacyjne partii politycznych w wyborach do Zgromadzenia Obywateli Hamburga*.

parlamentarno-gabinetowego, natomiast dzięki rozwiązaniom przyjętym w Hamburgu oraz Bremie funkcje głowy państwa powierzono burmistrzowi Regierender Bürgermeister [1, s. 29–30].

Konstytucja. Kapitulacja Niemiec (8 maja 1945 r.) przyczyniła się do podjęcia przez aliantów 13 sierpnia 1946 r. decyzji w sprawie przyjęcia Tymczasowej Konstytucji Wielkiego Berlina Große Berlin. Pierwsze wolne wybory do Rady Miejskiej przeprowadzono 20 października 1946 r. i w myśl nowych zasad Tymczasowej Konstytucji do głównych zadań nowo wybranej rady należało przygotowanie projektu nowej konstytucji (art. 35 ust. 2). Rada Miasta z owych obietnic wywiązała się dwa lata później, bowiem 22 kwietnia 1948 r. przyjęta w sierpniu 1950r. konstytucja została przystosowana do obowiązującej Ustawy Zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec. Nowa Konstytucja Berlina weszła w życie z dniem 1 września 1950r. Z biegiem lat ukonstytuowana Specjalna Komisja do spraw Reformy Konstytucyjnej Enquete Kommission – 22 czerwca 1995 r. wynikiem obrad Izby Poselskiej Abgeordnetenhaus uchwaliła nową konstytucję². Konstytucja ta składa się z preambuły i 101 artykułów zawartych w VIII rozdziałach (Zasady konstytucyjne państwa; Rząd krajowy; Ustawodawstwo; Administracja; Wymiar sprawiedliwości; Finanse; Postanowienia przejściowe i końcowe) [1, s. 30–31].

Na podstawie przepisów Konstytucji Krajowej w Berlinie zachowany został trójszczeblowy podział władzy. Władza ustawodawcza leży w rękach Izby Poselskiej Abgeordnetenhaus, władza publiczna podlega narodowi, który władzę sprawuje bezpośrednio w głosowaniach lub pośrednio przez wybieranych przedstawicieli.

W przypadku władzy wykonawczej, ta wykonywana jest przez rząd i podległą mu administrację, natomiast władza sędziowska leży w gestii niezależnych sądów. Zadania Berlina, jako gminy, związku gmin oraz kraju związkowego realizowane są przez Parlament, rząd, administrację rządową oraz samorządową. Przedstawiony rys ukształtował stosunek pomiędzy legislatywą a egzekutywą opierając go na zmodyfikowanym systemie parlamentarno – gabinetowym do którego zalicza się takie elementy jak: zredukowanie szefa rządu wobec jego pozostałych członków – senatorów, poprzez pozbawienie prawa do swobodnego mianowania i odwoływania poszczególnych członków rządu; zredukowanie szefa rządu wobec jego pozostałych członków; uchylenie zakazu łączenia stanowisk w rządzie ze sprawowaniem mandatu poselskiego; kontynuacja rządów przez dany gabinet po nowych wyborach parlamentarnych; samounieważnienie się uchwały o wotum nieufności dla rządu lub dla poszczególnych jego członków [1, s. 31–33].

Władza ustawodawcza w Berlinie leży w rękach jednoizbowego parlamentu miasta i jednocześnie kraju związkowego Berlina Abgeordnetenhaus von Berlin. Jego historia sięga nowej konstytucji Berlina Zachodniego z 1951 r. Wówczas zastąpiła ona reformę H. F. Karla von Steina oraz K. A. Hardenberga – Zgromadzenie Radnych

² Za jej przyjęciem nie opowiedziała się frakcja PDS – Partia Demokratycznego Socjalizmu. 22 października 1995 r. przeprowadzono referendum Volksabstimmung. 75.1 % głosujących opowiedziało się za przyjęciem konstytucji.

Miejskich Stadtverordnetenversammlung. Na podstawie zmian dokonanych w ordynacji wyborczej w 1998 r. w skład Izby Poselskiej wchodzi nie mniej niż 130 deputowanych³ (60 % pochodzi z wyborów bezpośrednich w okręgach wyborczych. Okręgi wyborcze podzielone są na poszczególne dystrykty i dzielnice miasta⁴ [12]. Pozostałe 40 % wyborcy wybierają oddając swoje głosy na okręgowe listy partyjne oraz krajowe. W przypadku, gdy dane ugrupowanie polityczne uzyska więcej głosów, niż przewidziano mandatów, liczba miejsc w parlamencie automatycznie wzrasta. Przy podziale mandatów obowiązuje 5 % klauzula zaporowa. Kadencja parlamentu trwa 5 lat i może ulec skróceniu na mocy decyzji izby (2/3 deputowanych) lub zgodnie z art. 62 ust. 3 Konstytucji Krajowej w wyniku referendum. Czynne prawo wyborcze przysługuje wszystkim obywatelom Republiki, którzy w dniu wyborów ukończyli 18 rok życia i co najmniej od trzech miesięcy są zameldowani na obszarze Berlina. Bierne prawo wyborcze przysługuje osobom pełnoletnim uprawnionym do głosowania – w tym przypadku nie obowiązuje cenzus domicylu [11]. Do głównych zadań parlamentu należy m.in. wybór burmistrza Regierender Bürgermeister⁵, sprawowanie kontroli nad działalnością rządu krajowego (Senatu) i podporządkowanej mu administracji oraz stanowienie prawa. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje deputowanym parlamentu, Senatowi oraz obywatelom w drodze inicjatywy ludowej [1, s. 33]. Zgodnie z art. 61 Konstytucji Krajowej mieszkańcom Berlina przysługuje prawo przedstawiania wniosków⁶ w sprawach dotyczących miasta⁷. Drugą równie ważną instytucją demokracji bezpośredniej jest Voksbegehren. Umożliwia ona mieszkańcom prawo do przedstawiania projektu ustawy – projekt ten może dotyczyć budżetu, stosunków służbowych, podatków, jednakże nie może dotyczyć zmiany konstytucji.

Na podstawie art. 55 Konstytucji Krajowej władza wykonawcza należy do Senatowi, którego nazwa została także przyjęta w miastach – krajach Brema i Hamburg⁸. W skład Senatowi wchodzi Burmistrz oraz maksymalnie 10 senatorów. Burmistrz

³ Do 1998 r. liczba deputowanych wynosiła 150.

⁴ W trakcie ostatniej reformy administracyjnej w 2001r. liczbę 23 dystryktów zmniejszono do 12. W wyniku, iż dystrykty: Spandau, Reinickendorf i Neukölln, posiadały ponad 250.000 mieszkańców, nie zostały zreformowane. W przypadku dzielnic od 2002 istniało 90 dzielnic. Przez wydzielenie dalszych dzielnic, ich liczba wzrosła do 95 w 2005 r.

⁵ Na jego wniosek powoływani są poszczególni członkowie rządu. A także na wniosek Senatowi – Burmistrz wybiera przewodniczącego (prezydenta) Wyższego Sądu Krajowego, Prezesa Izby Obrachunkowej, członków Krajowego Trybunału Konstytucyjnego

⁶ Inicjatywa ta musi być podpisana przez min. 20.000 obywateli Berlina mający min. 16 lat. Źródło: Art. 61 – Verfassung von Berlin.

⁷ Art. 61 – Verfassung von Berlin. Treść: (Alle Einwohner Berlins haben das Recht, das Abgeordnetenhaus im Rahmen seiner Entscheidungszuständigkeiten mit bestimmten Gegenständen der politischen Willensbildung, die Berlin betreffen, zu befassen. Die Initiative muss von 20.000 Einwohnern Berlins, die mindestens 16 Jahre alt sind, unterzeichnet sein. Ihre Vertreter haben das Recht auf Anhörung in den zuständigen Ausschüssen).

⁸ Art. 61 – Verfassung von Berlin.

wybierany jest bezwzględną większością głosów przez parlament. Pozostali członkowie wybierani są w oddzielnych głosowaniach na jego wniosek. Szczególną uwagę zwraca na to zjawisko K.A. Wojtaszczyk i M. Jarosińska. Uważają, iż jest to jedna z kluczowych różnic pomiędzy systemem parlamentarno – gabinetowym, a systemem kanclerskim, funkcjonującym na szczeblu federalnym i w innych krajach związkowych, w których szef rządu sam mianuje pozostałych członków rządu [1, s. 38–40].

Do kluczowych zadań burmistrza należy reprezentowanie miasta – kraju na zewnątrz oraz kierowanie pracami Senatu. Ustala także wytyczne dotyczące samej polityki rządu, które wymagają akceptacji Izby Poselskiej. Na podstawie delegacji ustawowej Senatowi przysługuje prawo do wydawania rozporządzeń wykonawczych.

Zgodnie z art. 78–84 Konstytucji Krajowej władza sądownicza wykonywana jest w imieniu narodu przez niezawisłe sądy. Krajowy Trybunał Konstytucyjny składa się z dziewięciu członków (prezydenta, jego zastępcy oraz siedmiu sędziów). Członkowie Krajowego Trybunału Konstytucyjnego wybierani są przez Izbę Poselską większością 2/3 na okres 7 lat. Do kompetencji Krajowego Trybunału Konstytucyjnego należy m.in. rozstrzyganie sporów kompetencyjnych między organami władzy krajowej; rozstrzyganie spraw przekazanych do kompetencji krajowych sądów konstytucyjnych; orzekanie o ważności wyborów do Izby Poselskiej i samorządowych organów⁹. Specyficzną instytucją berlińskiego wymiaru sprawiedliwości jest Sąd Dyscyplinarny. W skład Sądu Dyscyplinarnego wchodzi sędziowie zawodowi oraz ławnicy wybierani przez parlament związkowy. Do jego kompetencji należy orzekanie o odpowiedzialności sędziów, którzy sprzeniewierzyli się zasadzie sprawiedliwości oraz zasadom zawartym w konstytucji i ustawach [1, s. 40–43].

Analiza wyborów do Izby Poselskiej Berlina Abgeordnetenhaus w latach 1950-2011. Analiza wyników wyborczych wykazuje, że SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands) na przestrzeni ostatnich 60 lat klęskę w wyborach do Izby Poselskiej poniosła czterokrotnie (1989–2001). Narastająca świadomość «klęski» wśród działaczy partyjnych zmotywowała ich samych do nadmiernego działania i w kolejnych latach 2001–2011 przyniosła ponowne zwycięstwo nad partią opozycyjną CDU (Christlich Demokratische Union Deutschlands). Pierwsze wybory do Izby Poselskiej odbyły się 3 grudnia 1950 r. W wyborach tych uprawnionych do głosowania było 16 642 21 milionów obywateli, z których 15 504 58 przystąpiło do wyborów (90,4 %). Zwycięstwo uzyskała partia SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands) na którą oddano 44,7 % głosów, co łącznie dało frakcji 61 mandatów w parlamencie. Partia opozycyjna CDU (Christlich Demokratische Union Deutschlands) otrzymała 24,7 % głosów (34 mandaty). Pięcioprocentowy próg wyborczy przekroczyła również partia FDP (Freie Demokratische Partei) uzyskując wynik 23,1 % (32 mandaty) [2]. Kolejne wybory odbyły się 5 grudnia 1954 r. przyniosły ponowne zwycięstwo SPD. W wyborach partia ta spośród 15 55511 milionów obywateli otrzymała 684.906 głosów (44,6 % – 64 mandaty). Unia Chrześcijańsko-

⁹ Art. 78–84 – Verfassung von Berlin.

Demokratyczna uzyskała 467 117 głosów (30, 4 % – 44 mandaty), natomiast na frakcję FDP oddano 197 204 głosów, co łącznie dało ugrupowaniu 12,8 % poparcie i 19 mandatów w parlamencie. Poparcie wzrosło dla DP (Deutsche Partei) o 1, 2 % oraz SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands) 2, 7 % [3]. Zdecydowanie światową aurę polityczną pogorszył Kryzys Berliński. 27 listopada 1958 r. premier Związku Radzieckiego oraz pierwszy sekretarz Komunistycznej Partii N. Chruszczow zwrócił się do trzech zachodnich mocarstw okupacyjnych w Berlinie (Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Francja). N. Chruszczow wezwał do rewizji statusu zachodniej części Berlina i jednocześnie zaproponował utworzenie wolnego miasta na obszarze trzech stref okupacyjnych z wyłączeniem strefy radzieckiej [10]. Kilka dni później – 7 grudnia 1958 r. w dobie kryzysu politycznego odbyły się wybory. Kandydatem wysuniętym przez SPD był W. Brandt, którego popularność wzrosła w oparciu o zajęcie zdecydowanego stanowiska wobec sowieckich okupantów. Socjaldemokraci w porównaniu z 1954 r. uzyskali wzrost o 8 %, podobnie CDU – 7,3 %. Pozostałe partie i ugrupowania polityczne nie przekroczyły 5 % progu wyborczego, dlatego na 127 mandatów – 78 przysługiwało SPD, a 55 mandatów CDU. W wyborach tych porażkę poniosła partia FDP – ich poparcie zmalało o 10,3 % [4]. 17 lutego 1963 r. od zakończenia II wojny światowej oraz z perspektywy 60 lat Socjaldemokraci uzyskali najwyższy wynik w historii Berlina. Do głosowania przystąpiło 15 720 27 milionów mieszkańców, z czego 962 197 oddało głos na SPD (61, 9 %) i dało jej przewagę w parlamencie z ilością 89 mandatów. W parlamencie znalazła się także Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (28,8 % – 41 mandatów) oraz Partia Wolności (7,9 % – 10 mandatów). Strategicznym punktem burmistrza W. Brandta (SPD), dokonując tym samym wzrost poparcia dla partii o 9,3 % było jego stanowisko wobec budowy muru berlińskiego oraz spotkanie z premierem N. Chruszczowem [6].

Mapa nr 1. Podział terytorialny Berlina uwzględnieniem okręgów.

Źródło: www.berlin.de/berlin-im

W listopadzie nastąpił rozpad koalicji CDU/CSU i FDP i w następstwie powstała nowa wielka koalicja CDU i SPD na szczeblu federalnym. Wówczas były burmistrz W. Brandt w 1964 r. przejął federalne przewodnictwo u Socjaldemokratów i rok później zgłosił kandydaturę na kanclerza swojej partii. W grudniu 1966 r. objął funkcję Ministra Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec. Jego zastępcą

w Berlinie został długoletni Minister Spraw Wewnętrznych H. Albertz. W wyborach z dnia 13 marca 1967 r. Socjaldemokraci mimo straty 5 punktów procentowych otrzymali wynik 56,9 % i tym samym uzyskali większość w parlamencie (81 mandatów). Opozycyjna Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna z najmocniejszym z kandydatów F. Amrehnem, który towarzyszył im trzeci rok z rzędu zyskała z poprzednimi wyborami 4,1 % (32,9 %), podczas gdy FDP, jako partner koalicyjny SPD poniósł niewielkie straty w porównaniu z 1963 r. Kolejne wybory z dnia 14 marca 1971 r. przyniosły ponowne zwycięstwo SPD. Spośród 14 696 33 milionów mieszkańców 730 240 (50,4 %) oddało swój głos na Socjaldemokratów, podczas gdy na Unię Chrześcijańską 533 422 (38,2 %). W Izbie Poselskiej znalazła się także FDP uzyskująca poparcie 8,5 % (122 310 głosów). 2 marca 1975 r. różnica w wynikach wyborów pomiędzy rywalizującą partią SPD i CDU wynosiła 1,3 %. Socjaldemokraci uzyskali wynik 43,9 %, natomiast Chadey 42,6 %. Partia FDP otrzymała 7,1 % [8]. Lata 80' w Izbie Poselskiej nie wniosły szeregu zawirowań politycznych mających istotny wpływ na życie obywateli Berlina. Od 1979 r. poparcie dla Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej wzrastało, jak również na scenie partyjnej zaczęły pojawiać się nowe lokalne ugrupowania.

W 1979 r. w wyborach do Izby poza czołowymi partiami (SPD, CDU, FDP) czynny udział brało osiem ugrupowań, gdzie ugrupowanie AL Alternativen Liste für Demokratie und Umweltschutz od 1985 r. zajmowało 4 miejsce w parlamencie uzyskując 10 maja 1981 r. – 7,2 % głosów; 10 marca 1985 r. – 10,6 %; 29 stycznia 1989 r. – 11,8 %. W tym samym roku do parlamentu weszła partia REP Die Republikaner. W latach 1979–1989 frekwencja wyborcza stopniowo malała. W roku 1979 wyniosła 85,4 %; w 1981 r. – 85,3 %; w 1985 r. – 83,6 % natomiast w 1989 r. – 79,6 % [7].

Bez wątpienia istotną rolę odegrały wybory z dnia 2 grudnia 1990 r. odbywające się równoległe z wyborami parlamentarnymi na szczeblu federalnym. W wyborach tych zwycięstwo uzyskała Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (40,4 %). Grüne/AL oraz Bü/Grüne/UFV rywalizowały oddzielnie. Choć AL w zachodniej części miasta koncentrowała się na 90/Grüne/UFV, tak sojusz głównie miał miejsce w części wschodniej. Oba te ugrupowania w wyborach uzyskały 5,0 % oraz 4,4 % głosów jednakże 90/Grüne/UFV (4,4 %). Partia ta otrzymała 11 mandatów w parlamencie. Poparcie dla Socjaldemokratów spadło o 6,9 %, natomiast wzrosło dla CDU o 2,7 %. Partia Wolności wróciła do parlamentu z 7,1 % poparciem. Dwa zielone ugrupowania otrzymały łącznie 9,4 %. Burmistrzem został E. Diepgen. Koalicja zawarta została pomiędzy CDU i SPD [5]. Lata 90' to czas narodzin nowych ugrupowań lokalnych i partii politycznych. W wyborach z dnia 22 października 1995 r. poza ugrupowaniami: CDU, SPD, PDS, Bü/Grüne łącznie brało udział 15 ugrupowań, natomiast 10 października 1999 r. – 13. W roku 1995 Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna spośród 1,7 miliona mieszkańców biorących udział w głosowaniu otrzymała 625 005 (37,4 %) głosów. 393 245 głosów (23,6 %) uzyskali Socjaldemokraci, 244 196 (14,6 %) PDS, natomiast Bü/Grüne 219 990 (13,2 %). Kolejne wybory przyniosły poprawę sytuacji CDU, która zyskała 3,3 % poparcia oraz pogorszenie dla SPD –

spadek o 1,2 %. Poparcie o 3,2 % spadło w przypadku ugrupowania zielonych, natomiast wzrosło dla PDS o 3,1 %. W 1999 r. po raz kolejny na burmistrza wybrano E. Diepgen.

W roku 2001 odbyły się piąte w historii Berlina przedterminowe wybory do Izby Poselskiej. Wybory te poprzedzone zostały łamaniem orzeczenia z 1991 r. udowodnione przez wielką koalicję pod przewodnictwem burmistrza E. Diepgena. Długoletniemu przewodniczącemu frakcji CDU K. Rüdigerowi Landowskemu udowodniono zaangażowanie w aferę bankową, która doprowadziła do zadłużenia Berlina na kilka miliardów. 16 czerwca 2001 r. wybrano Izbę Poselską. W rezultacie Socjaldemokraci po raz pierwszy od 1975 r. uzyskali 29,7 % poparcie, a CDU 23,8 %.

W parlamencie znalazły się także takie ugrupowania jak: PDS (22,6 %); FDP (9,9 %); Bü/Grüne (9,1 %). W wyborach z dnia 17 września 2006 r. wynik SPD wzrósł o 1,1 %.

Z danych sondażowych wynika, iż owy wzrost spowodowany był zadowoleniem obywateli z pracy w Izbie Poselskiej burmistrza K. Wowereita (SPD). CDU pozostała z wynikiem 21,3 % i tym samym osiągnęła drugi najgorszy wynik od zakończenia II wojny światowej. Duże straty poniosła także partia Die Linke. PDS, dla której poparcie spadło o 9,2 % (13,4 % głosów) i ledwo utrzymało ją, jako trzecią siłę w parlamencie. Na tym samym poziomie mandatowym (23) utrzymała się partia Bü/Grüne. Mimo źle rokujących sondaży przedwyborczych w wyborach w 2011 r. SPD uzyskało zwycięstwo. W rzeczywistości z poprzednimi wyborami poparcie dla partii wzrosło, podobnie w przypadku CDU. Sondaże przedwyborcze wykazały również, iż 61 % badanych uważało partię SPD za wygraną (brak alternatywy), a 59 %, dlatego iż to właśnie ta partia dzięki dziesięcioletniej praktyce w rządzie jest w stanie przyczynić się do poprawy jakości życia. Odsetek głosów uzyskanych przez CDU był zróżnicowany w całym kraju. W zachodniej części Berlina CDU uzyskało 29,5 % głosów, natomiast we wschodniej części zaledwie 14,2 %. Sojusz Zielonych otrzymał 17,6 % i był to zdecydowanie najlepszy wynik w historii Berlina. Z każdymi wyborami poparcie dla sojuszu wzrastało, jednakże w samym Berlinie brakowało determinacji w dążeniu do celu stania się najsilniejszą partią. Die Linke po dramatycznej utracie głosów w wyborach w 2006 r., ponownie straciła 1,7 %. Tradycyjnie na lewicę oddawała głos wschodnia część miasta (22,6 %). Partia Piratów w Berlinie wzięła udział w wyborach po raz pierwszy i 5 % wynik pozwolił jej znaleźć się w Izbie Poselskiej. Na partię znacznie częściej oddawano głos we wschodniej części Berlina (10,1 %), w zachodniej jedynie (8,1 %) [13].

Tabela nr 1.

Wyniki wyborów 1950–2011.

Rok	Frekwencja	SPD	CDU	GRÜNE/GAL/AL	FDP	POZOSTAŁE
1950	90.4	44.7	24.6		23.0	7,07
1954	91.8	44.6	30.4		12.8	12.2
1958	92.9	52.6	37.7		3.8	5,9
1963	89.9	61.9	28.8		7.9	1.4
1967	86.2	56.9	32.9		7.1	3.1
1971	88.9	50.4	38.2		8.5	2.9
1975	87.8	43.9	42.6		7.1	6.4
1979	85.4	44.4	42.7		8.1	4,09
1981	85.3	48.0	38.3	7.2	5.6	0.9
1985	83.6	46.4	32.4	10.6	8.5	2.2
1989	79.6	37.3	<u>37.7</u>	11.8	7.5 ¹⁰	5.6
1990 ¹¹	80.8	30.4	<u>40.4</u>	5.0	7.1	3.7
1995 ¹²	68.6	23.6	<u>37.4</u>			9.7
1999 ¹³	65.5	22.4	<u>40.8</u>		2.2	7.0
2001 ¹⁴	68.1	29.7	23.8		9.9	5.0
2006 ¹⁵	58.0	30.8	21.3		7.6	13.8
2011 ¹⁶	60.2	31.2	25.6	18.3	1,4	8,4

Źródło: Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin 1950–2011, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
Opracowanie: własne.

¹⁰ REP

¹¹ PDS – 9,2 % (23 mandaty); Bü/Grüne/UFV – 4,4 % (11 mandatów).

¹² PDS – 14,6 % (34 mandaty); Bü/Grüne/UFV – 13,2 % (30 mandatów).

¹³ PDS – 17,7 % (33 mandaty); Bü/Grüne – 9,9 % (18 mandatów).

¹⁴ PDS – 22,6 % (33 mandaty); Bü/Grüne – 9,1 % (14 mandatów).

¹⁵ Die Linke/PDS – 13,4 % (23 mandaty); Bü/Grüne – 13,1 % (23 mandaty).

¹⁶ Die Linke – 11,7 % (19 mandatów); Piratem – 8,9 % (15 mandatów).

Tabela nr 2.

Liczba otrzymanych mandatów. Izba Poselska 1950–2011.

Rok	SPD	CDU	PD S	GRÜN E/ GAL/AL	FDP	DIE LINK E	PIRA TEN	REP	Bü/ Grü ne/ UF V	Suma
1950	61	34			32					127
1954	64	44			19					127
1958	78	55								133
1963	89	41			10					140
1967	81	47			9					137
1971	73	54			11					138
1975	67	69			11					147
1979	61	63			11					135
1981	51	65		9	7					132
1985	48	69		15	12					144
1989	55	55		17				11		138
1990	76	101	23	12	18				11	241
1995	55	87	34						30	206
1999	42	76	33						18	169
2001	44	35	33		15				14	141
2006	53	37			13	23			23	149
2011	47	39		29		19	15			149

Źródło: Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin 1950–2011, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
Opracowanie: własne.

BIBLIOGRAFIA

1. *Wojtaszczyk K. A.* Kraje Związkowe Republiki Federalnej Niemiec / K. A. Wojtaszczyk, M. Jarosińska. – Warszawa, 2001. – 223 s.
2. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 3. Dezember 1950, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
3. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 5. Dezember 1954, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
4. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 7. Dezember 1958, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
5. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 2. Dezember 1990, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
6. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 17. Februar 1963, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
7. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 29. Januar 1989; Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 10. März 1985; Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 10. Mai 1981; Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 18. März 1979.
8. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 12. März 1967, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg; Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 14. März 1971, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg; Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 2. März 1975, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg.
9. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin am 21. Oktober 2001, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg; Berliner Wahlen 2006. Endgültige Ergebnisse festgestellt Pressemitteilung W60/06 vom 6. Oktober 2006, Der Landeswahlleiter für Berlin.
10. Die Bundeskanzler-Willy-Brandt-Stiftung (on-line 18.09.2012). – Available from : <http://www.bwbs.de/>
11. Herzlich willkommen beim Abgeordnetenhaus von Berlin (on-line 14.08.2012). – Available from : <http://www.abgeordnetenhaus.de/>.
12. Liste der Bezirke und Ortsteile Berlins (on-line 12.08.2012). – Available from : http://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Bezirke_und_Ortsteile_Berlins.
13. Wahl zum Abgeordnetenhaus von Berlin 2011 (on-line 12.08.2012). – Available from : http://de.wikipedia.org/wiki/Wahl_zum_Abgeordnetenhaus_von_Berlin_2011.

Стаття надійшла до редколегії 15.10.2012

Прийнята до друку 25.10.2012

КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ВИБОРАХ ДО ПАЛАТИ ДЕПУТАТІВ БЕРЛІНА

Боżена Вронішевська

*Інститут політології Опольського університету,
вул. Катовіцька, 89, м. Ополь, Республіка Польща, 45-061, тел. (077) 608-419-715,
e-mail: bozena.wroniszewska@interia.pl*

Досліджено виборчі стратегії політичних партій у виборах до Палати депутатів Берліна протягом 1950–2011 рр.

Ключові слова: Палата депутатів Берліна, уряд Берліна, конституційне законодавство, судова влада, територіальний поділ.

КОНКУРЕНТНЫЕ СТРАТЕГИИ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПАРТИЙ В ВЫБОРАХ В ПАЛАТУ ДЕПУТАТОВ БЕРЛИНА

Божена Вронишевская

*Институт политологии Опольского университета,
ул. Катовицкая, 89, г. Ополе, Польша, 45-061, тел. (077) 608-419-715,
e-mail: bozena.wroniszewska@interia.pl*

Исследованы избирательные стратегии политических партий в выборах в Палату депутатов Берлина в течение 1950–2011 гг.

Ключевые слова: Палата депутатов Берлина, правительство Берлина, конституционное законодательство, судебная власть, территориальное деление.